

Přehled forem skautské
činnosti dospělých

**„ROZMARÝNKU, JAK TO, ŽE JSME
NA STŘEDISKU MĚLI VŽDYCKY
TOLIK AKČNÍCH DOSPĚLÝCH?“**

Ahoj Rozmarýnku.

Asi víš, že mě po posledním sněmu středisková rada jmenovala zpravodajem pro personalistiku. Od té doby, cos to přestala dělat ty, se tomu nikdo pořádně nevěnoval a to je škoda. Tenkrát mi přišlo, že se kolem střediska motala spousta dospělých, kteří s radostí pomáhali, s čím bylo potřeba. Měla bys chuť mi povědět, jak jsi k tomu tenkrát přistupovala?

Nazdar Vlku.

Jééé, to je prima, že bude mít středisko zase po čase zpravodaje pro personalistiku. Jasně, ráda ti zkusím předat, jak jsem o tom tenkrát přemýšlela, co mi fungovalo a s čím jsem bojovala.

Posláním Junáka – českého skauta je vychovávat a rozvíjet mladé lidi s využitím skautské výchovné metody. Pro naplňování tohoto poslání je klíčová role dospělých členů i dalších dospělých podporovatelů. Organizace dospělým nabízí jak zapojení ve vedení a podpoře oddílů mladších členů, tak i možnost vlastního skautského programu pro dospělé.

Na prahu dospělosti ležící roving je poslední výchovnou kategorií Junáka – českého skauta, za níž se nabízejí různé další formy možných skautských aktivit dospělých. Tyto formy jsou vzájemně provázané a často se různě překrývají, nemají dané pevné pořadí a podobně jako životní osudy bývají cesty dospělých různými formami zapojení do skautingu pestré.

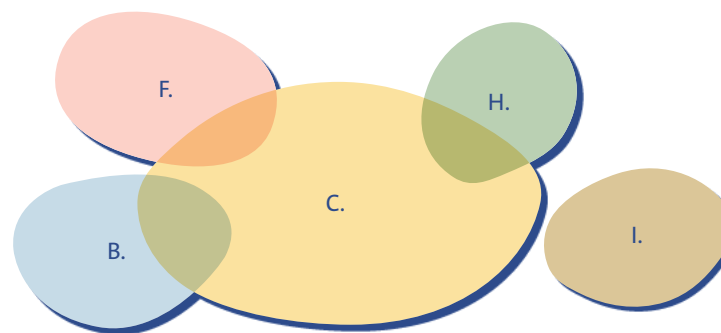
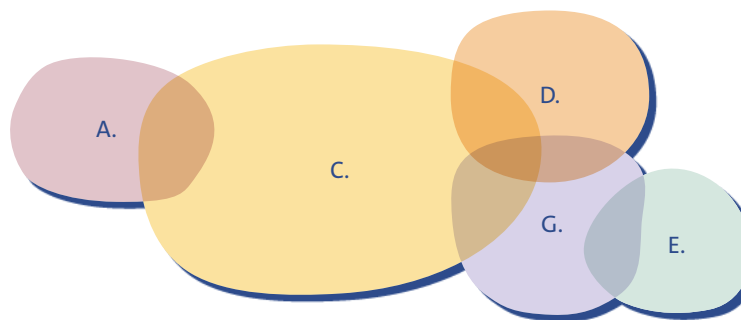
Náčelnictvo Junáka – českého skauta projednalo na podzim roku 2023 materiál Dospělí ve skautingu, který si klade za cíl popsat možné formy skautských aktivit v dospělém věku a je součástí naplnění usnesení XV. valného sněmu z roku 2017. Tento dokument se snaží materiál Náčelnictva překlomit v užitečného pomocníka zpravodajů pro personalistiku nebo těch, kteří se na střediscích starají o dobrovolníky. Chce vám být oporou v přemýšlení o tom, jak s dospělými ve vašich týmech a střediscích co nejlépe podporovat výchovu holek a kluků v oddílech a jak zároveň poskytnut všem dospělým možnosti seberozvoje a seberealizace. Dokumentem nás budou provázet fiktivní rozhovory začínajícího zpravodaje pro personalistiku Vlka se zkušenou zpravodajkou Rozmarýnkem.

OBSAH:

A. Starší roveři a rangers	4
B. Týmy fór Skautského institutu	5
C. Aktivní členové a činovníci	7
D. Bývalí činovníci	9
E. Bývalí členové	10
F. Rodinný skauting	12
G. Rodiče	13
H. Kmen dospělých	14
I. Společenství přátel skautingu	15
Skautské stezky mohou být různé	16
Co můžeme dělat jako středisko	16

Schéματα znázorňují možnosti forem skautingu v dospělosti, a to ze dvou pohledů. První schéma zobrazuje možnosti z pohledu jednotlivce, možné fáze jeho (ne)členství. Druhé schéma zobrazuje možnosti zapojení jednotlivce do organizační struktury Junáka – českého skauta.

STARŠÍ ROVEŘI A RANGERS

Tak teď mě třeba hodně trápí vedení našich oddílů. Občas mi přijde, že vymyslí všechno možné i nemožné, aby nemuseli být na střediskových akcích. Na jaře Obrok, v létě expedice po horách, v prosinci Miquik a před koncem roku ještě zimní táboření v týpí!

Myslím, že bychom neměli zapomínat, že i když vedou oddíly, tak jsou to pořád ještě i roveři a rangers. Jsou tak plnohodnotnou výchovnou kategorií a kromě dobrovolnické práce při výchově kluků a holek v oddílech by měli mít prostor i na svůj další rozvoj.

Hm... to máš asi pravdu. A znamená to tedy, že bychom se o ně měli i nějak víc starat a chystat jim program?

To asi není úplně potřeba. Spíš než vůdce potřebují průvodce a dostatek prostoru. Mám za to, že se to středisku několikanásobně vrátí. Nemáme je teď jen vyždímat v pár letech při vedení oddílů nebo jiné skautské práci, ale zajistit, aby ve střediskovém společenství chtěli fungovat dlouhodobě i po předání svých stávajících funkcí.

Roveři a rangers jsou poslední výchovnou kategorií Junáka – českého skauta, ve které se uzavírá rozvoj výchovných kompetencí a náš výchovný program. Roverský program se prolíná s činností při dětských oddílech. Starší roveři a rangers proto přirozeně přebírají odpovědnost v různých činnostních funkcích i v neformálních rolích na všech úrovních organizace. Organizačně mohou mít roveři a rangers samostatné roverské kmeny, družiny na úrovni oddílů, neformální společenství, nebo může jít i o jednotlivce.

→ [Rovernet](#)

TÝMY FÓR SKAUTSKÉHO INSTITUTU

Ahoj Rozmarýnku. Řešíme teď na středisku takovou věc, ze které nejsem moc moudrý, tak by mě zajímalo, co si o ní myslíš.

Nazdar Vlku, no tak mě dál nenapínej.

Asi před rokem dva už spíš neaktivní starší roveři založili ve městě fórum Skautského institutu.

Toho jsem si všimla. Viděla jsem nějaké pozvánky na akce a na jedné jsem dokonce i byla.

No a úplně nevím, co si o tom myslet. Jakože na jednu stranu jsou ty akce fajn, ale úplně nevím, co mohou přinést středisku, a mám i obavu, aby nám to netahalo vedoucí od oddílů.

Tomu rozumím. Na té akci, na které jsem byla, mě vlastně překvapilo, že tam bylo docela dost veřejnosti a členů střediska, o kterých jsem si myslela, že už nejsou vůbec aktivní. Tady s těmi dospívajícími dospělými se nám nikdy nedařilo úplně pracovat. Nešlo by s tím týmem fóra o těch obavách nějak mluvit a nastavit tu spolupráci výhodně pro obě strany?

Fórum Skautského institutu je společenství zpravidla mladých dospělých, kteří ve svém městě založí komunitní platformu za účelem společné organizace programů pro veřejnost a vlastního rozvoje.

To bychom asi mohli. Když fórum vznikalo, tak jsme to na střediskovce museli tenkrát schválit, protože jejich zřizovatelem musí být středisko nebo vyšší organizační jednotka. Takže nějak to s nima nastavovat určitě můžeme.

A co se týče jejich přínosu, tak mi to vlastně přijde jako dobrá služba pro komunitu ve městě a rozhodně se o skautech i víc mluví.

To jo no. Je pravda, že bez fóra bychom určitě u nás ve městě neměli tolik zajímavých akcí a obecně by o skautech nebylo tak slyšet.

Členové týmu mohou být aktivní či bývalí skauti, ale rovněž mladí lidé, kteří se skautingem do kontaktu z různých důvodů nepřišli, nicméně se k jeho hodnotám hlásí. Takových fór už po republice ve větších i menších městech funguje přes deset a vznikají další. Střediska mohou situaci ve fórech sledovat a případně lidi okolo nich oslovovat s nabídkami zapojení do činnosti.

→ [Založ SI](#)

AKTIVNÍ ČLENOVÉ A ČINOVNÍCI

Ahoj Vlku. Jak se ti daří? Co nového na středisku?

Jééé, ahoj Rozmarýnku. To jsem rád, že se ozýváš. No... žádná sláva. Nějak to všechno tlačím před sebou a nevím, kam dřív skočit. Pozvat bývalé členy střediska na Betlémské světlo, obejít naše nejstarší oldskauty s přáním do nového roku, poslat střediskový newsletter všem rodičům našich členů... Jak ty sis vlastně vybírala, čemu se věnovat nejdřív?

Wau Vlku! To zní, že to máš všechno rozjeté fakt ve velkém. No... já jsem se vždycky snažila začínat podporou těch nejvytíženějších, na kterých středisko stálo. Vedoucích, co pracují s dětma v oddílech, ale i těch dalších okolo jako hospodář, správkyňe klubovny, členové revizní komise nebo ostatní zpravodajové.

Jaj. No jak já se tak dívám do svého seznamu úkolů, tak pro ty tam zrovna nic moc nemám. Když se s nima vídám docela pravidelně na střediskových radách a dalších akcích... co ti přijde, že je v jejich podpoře zásadní?

Aktivní dospělí členové a činovníci se buď přímo podílejí na naplňování poslání organizace (výchova dětí a mladých lidí), nebo jí poskytují cennou službu ve specifických oblastech. Jsou to lidé působící v oddílech, střediscích, okresech a krajích, ústředních orgánech, zvláštních organizačních jednotkách (např. Skautská ochranná služba, Skautské záchranářské středisko aj.) či vzdělávacích kurzech.

Dá se toho dělat určitě spousta a je asi dobré se ptát přímo těch konkrétních lidí, co za podporu ocení. Jako nějaký obecně platný základ mi přijde nabízet vzdělávání a další metodickou podporu v tom, co dělají. Měli bychom se taky snažit zjišťovat, jak na tom jsou, co je těší, co je trápí a předcházet syndromu vyhoření nebo tomu, aby ve svých funkcích setrvali déle, než je zdrávo. Velkou pozornost jsem se taky snažila věnovat vychovávání nástupců a předávání funkcí. A jednou za čas je fajn připravit i nějakou akci za odměnu jen pro aktivní činovníky.

No jak tě tak poslouchám, tak bychom s vedením střediska těm našim aktivním měli věnovat daleko větší péči a pozornost. Když bez nich by to středisko nebylo takové, jaké je.

A možná ještě jedna věc. Děkovat a oceňovat jejich práci raději více a častěji, než aby se někdo cítil nedoceněný.

Mohou a nemusí mít skautské kvalifikace podle toho, zda vykonávají vedoucí funkce či jsou „pouze“ pomocnou silou (zázemi akcí pořádaných střediskem atd.). Jsou hybnou silou celé organizace a zároveň nejvytíženější skupinou dospělých, měla by k nim tedy směřovat dostatečná podpora jak od ústředních orgánů, tak od domovských středisek.

→ [Cyklus skautského dobrovolníka](#) → [Nástupnictví](#)

BÝVALÍ ČINOVNÍCI

Ahoj Rozmarýnku. Potkal jsem před Vánoci na střediskové besídce Mývala. Ten myslím vedl oddíl, když jsi byla zpravodajka ve střediskové radě.

Ahoj Vlku. Jo, je to tak. Vedl tenkrát 1. chlapecký a docela jim to šlapalo. Tak to mám radost, že se ta tvoje výzva bývalým vedoucím a ostatním činovníkům alespoň trochu ujala a někdo v tom předvánočním shonu dorazil.

Chvíli jsem se tam s ním bavil a říkal, že kdyby bylo něco potřeba, tak se můžem zkusit ozvat. Že na nic velkého a dlouhodobého nemá prostor, ale rád nějak pomůže. Tak od té doby přemýšlím, jak by to šlo využít. Nenapadá tě něco?

No a co mu nabídnout odvedení pár programů na střediskovém rádcáku, co jsi zmiňoval, že budete dávat do kupy? To by mu myslím mohlo sedět a mohl by do nich vložit svoje zkušenosti z vedení oddílu.

To zní skvěle. Také bychom s ním tak udrželi déle kontakt a třeba ho to skautské vzdělávání chytne.

Bývalí činovníci opustili činovníckou funkci před nedávnem i delší dobou. Zpravidla se jedná o bývalé vedoucí oddílu, středisek či okresů a krajů, kteří často mají skautskou kvalifikaci. Jsou skupinou dospělých s velkým potenciálem zůstat nadále v organizaci a pomáhat nejen u středisek, ale i na ústředí (odborné pracovní skupiny aj.) či jinde v organizaci. Možná a vítaná je i jejich seberealizace v klubech dospělých nebo rodinném skautingu.

→ [Příležitosti, které skauting nabízí](#)

BÝVALÍ ČLENOVÉ

Nazdar Rozmarýnku. Normálně neuhádneš, koho jsem potkal ve škole na přednášce.

No tak to teda fakt netuším.

Nějakou Karolínu, co se sem přestěhovala z Brna a chodila tam jako malá do světlušek. Tak jsem jí hned vykládal o středisku a vypadala, že jí to docela zajímalo. Tak jsem si říkal, že jí příště zkusím nadhodit, jestli by nechtěla pomoci u našich Sasanek. Víš, jak jsem ti říkal, že to nemá Myška v létě komu předat, tak že by to mohla tady Karolína zachránit.

Trošku bych zbrzdila Vlku, abys to neuspěchal. Ještě ani nevíš, že by se chtěla stát členkou střediska a už jí pomalu předáváš Sasanky...

Hmmm, to máš asi pravdu. Přišlo mi to ale jako ideální řešení.

Dospělí nečlenové Junáka – českého skauta. Mohli být členy jako děti nebo dospělí, ale nikoliv jako činovníci. K ukončení členství mohlo dojít ztrátou zájmu o další činnost, zánikem oddílu či střediska, přestěhováním, na základě konfliktu s vlastní jednotkou apod., ojediněle i vyloučením po disciplinárním řízení.

Začala bych každopádně pomalu, ať se nejprve navzájem seznámíme. Nezapomínej, že nevíme, jaká ta její zkušenost z těch světlušek v Brně je. A taky už to bylo před docela dlouhou dobou. To, co si pamatuje ze svých světluškovských let, může být dost vzdálené od toho, jaký skauting se u nás snažíme dělat teď my. Tak bych na to byla připravená, ať předejdeš nějakým zklamáním na jedné, nebo druhé straně.

Často mají k organizaci dobrý vztah, ale bývá potřeba se na ně aktivně obracet. Jsou vhodným cílem fundraisingových kampaní nebo výzev o jednorázovou pomoc různého druhu. V případě oboustranného zájmu je možné je zapojit zpět do činnosti jako dospělé nováčky nebo rovnou u oddílů a po získání požadované kvalifikace i do činovníckých funkcí.

→ [Fundraising](#)

→ [Dospělí nováčky](#)

RODINNÝ SKAUTING

Ahoj Vlku. Jak se vlastně daří tomu rodinnému skautingu, co si na středisku založila parta bývalých vedoucích?

No moc o nich nevíme, tak asi dobře. Na střediskovky jakž takž chodí, v kalendáři tábořiště s nima počítáme... Na co by ses u nich ještě zaměřila?

Zbytečně bych to nehrotila. Hlavně ať si to období užijí a třeba i načerpají sílu do dalšího skautování, až jim odrostou děti. Zkusila bych z pozice střediska dohlédnout na to, jak se daří kloubit rodinný skauting se skautováním dětí v dětských oddílech. Rozhodně by jedno nemělo být na úkor druhého.

Vidíš to! To je dobrý postřeh. Tam to riziko nějakého nedorozumění určitě je. Asi s nima hodím řeč, že by neměli zapomínat na to, že děti mají primárně svoje oddíly, a ať si dají pozor na vyskautování. Napadá tě ještě něco dalšího?

Pak mi ještě přijde zajímavé, že to ke skautování přitáhne i partnery členů střediska. Neříkám z nich hned dělat aktivní činovníky, ale být s nima v kontaktu, občas je někde pozvat nebo poprosit o drobnou pomoc.

Dospělé skautky a skauti spolu se svými malými dětmi a partnery (i neskauty) zažívají skauting společně se svými přáteli ze střediska či odjinud (vzdělávacích kurzů apod.). Při odrůstání dětí mohou založit klub dospělých nebo je vhodné odcházející dospělé oslovit s nabídkou dalšího aktivního skautského zapojení či s nimi alespoň zůstat v kontaktu.

→ [Rodinný skauting](#)

RODIČE

Ahoj Rozmarýnku. Jdu si pro radu. Jaks pracovala s rodiči našich členů? Přijde mi, že k tomu každý oddíl na středisku přistupuje jinak, tak přemyslím, jak moc se to třeba snažit sjednotit, nebo co jsou tam ty zásadní věci.

Rodiče jsou určitě důležití. Mimo jiné jsou zásadní pro pověst našeho střediska a oddílů ve městě i celého Junáka ve společnosti. Ty aktivnější navíc můžeme poprosit o všemožnou pomoc, třeba při stavbě tábora nebo při organizaci střediskového setkání.

A dělala bys pro ně něco?

Myslím, že by šlo doplnit tu pravidelnou komunikaci z oddílů třeba o střediskové výroční zprávy. A co možná jednotlivé oddíly úplně nenapadne, je myslet na možnost, že z rodičů se mohou stát dospělí nováčci, a pomoci tak třeba nejen konkrétnímu oddílu, ale i středisku.

Rodiče mladších členů, později i roverů a rangers a činovníků, jsou početnou a velice různorodou skupinou. Významnou měrou se podílí na tvorbě obrazu Junáka – českého skauta ve společnosti a mohou být významnými ekonomickými hráči (cílí na ně kampaně na podporu organizace). Je možné je oslovovat, když je potřeba s něčím ohledně oddílu či střediska pomoci. Z některých z nich se mohou stát aktivní členové – dospělí nováčci.

→ [Archiv časopisu Skauting](#)

KMEN DOSPĚLÝCH

Ahoj Rozmarýnku. Bavit jsem se nedávno s vedoucími našich dětských oddílů o našem klubu dospělých. Co všechno dělají, čím vším jsou středisku i jinde užiteční... Co bys řekla ty?

Kromě toho, že jeho členové často zastávají ještě další funkce na středisku i jinde v organizaci a odvedou spoustu práce třeba při organizování brigád nebo plesů, bych zmínila ještě mezigenerační rozměr skautingu. Tím, že je ve středisku máme, nám mohou zprostředkovávat své zkušenosti a ukazovat, že skauting není jen krátkodobá zájmová činnost, ale životní styl.

To mě úplně nadchlo. Zkusím se s oddíly zamyslet, jak by ten mezigenerační rozměr šel na středisku ještě více vytěžit. Ještě mě teď napadá, jestli by nešli nějak zapojit i do začleňování dospělých nováčků...

To zní skvěle! Určitě bych jim to zkusila navrhnout.

Kluby dospělých sdružují členy dorůstající z roverského věku, bývalé činovníky nebo členy, ale i jejich partnery. Při pravidelné činnosti mohou mezi sebe přijímat a vést dospělé nováčky. Členové Kmene dospělých se zapojují do práce pro středisko dle svých možností a zájmu, důležité jsou pro ně osobní kontakty, vzájemná pomoc a podpora v seberozvoji v rámci klubů. Mohou čerpat benefity (STS, Skautská energie, skautské Google služby) jako ostatní členové organizace. Jako organizovaná jednotka mohou středisku v případě potřeby rychle pomoci. Svými příspěvky a brigádnickou činností jsou též nezanedbatelným přínosem ekonomickým. Kmen dospělých má vlastní organizační strukturu tvořenou krajskými, popř. okresními legáty a Náčelnictvem Kmene dospělých. Vedoucí klubů dospělých jsou ale zároveň členy střediskové rady.

→ [Program Oldskauting 21](#)

SPOLEČENSTVÍ PŘÁTEL SKAUTINGU

Ahoj Rozmarýnku. Našel jsem v nějakých starých materiálech, že kdysi na středisku bylo společenství přátel skautingu. K čemu sloužilo a jak zhruba fungovalo?

Ahoj Vlku. Nepředstavuj si nic velkého. Šlo v podstatě o mailinglist našich sympatizantů, na který jsem jednou za čas poslala prosbu o nějakou pomoc, pozvánku na střediskovou akci nebo třeba výroční zprávu.

A kdy to třeba konkrétně mělo nějakou odezvu?

Dost nám to tenkrát pomohlo při rekonstrukci klubovny. Někdo přišel na brigádu, někdo nám pomohl s povolením a někdo dal slevu na řezivo v rodinných stavebninách. To bylo fajn.

Společenství přátel skautingu sdružuje na místní úrovni lidi, kteří tímto způsobem chtějí vyjádřit skautingu své sympatie a ochotu pomáhat, aniž by se stávali přímo našimi členy. Jedná se tak povětšinou o neformální sdružení, které není začleněno do organizační struktury organizace. Při fundraisingu je potřeba dbát na riziko přijetí daru od nevhodné osoby a zneužití dobrého jména skautingu.

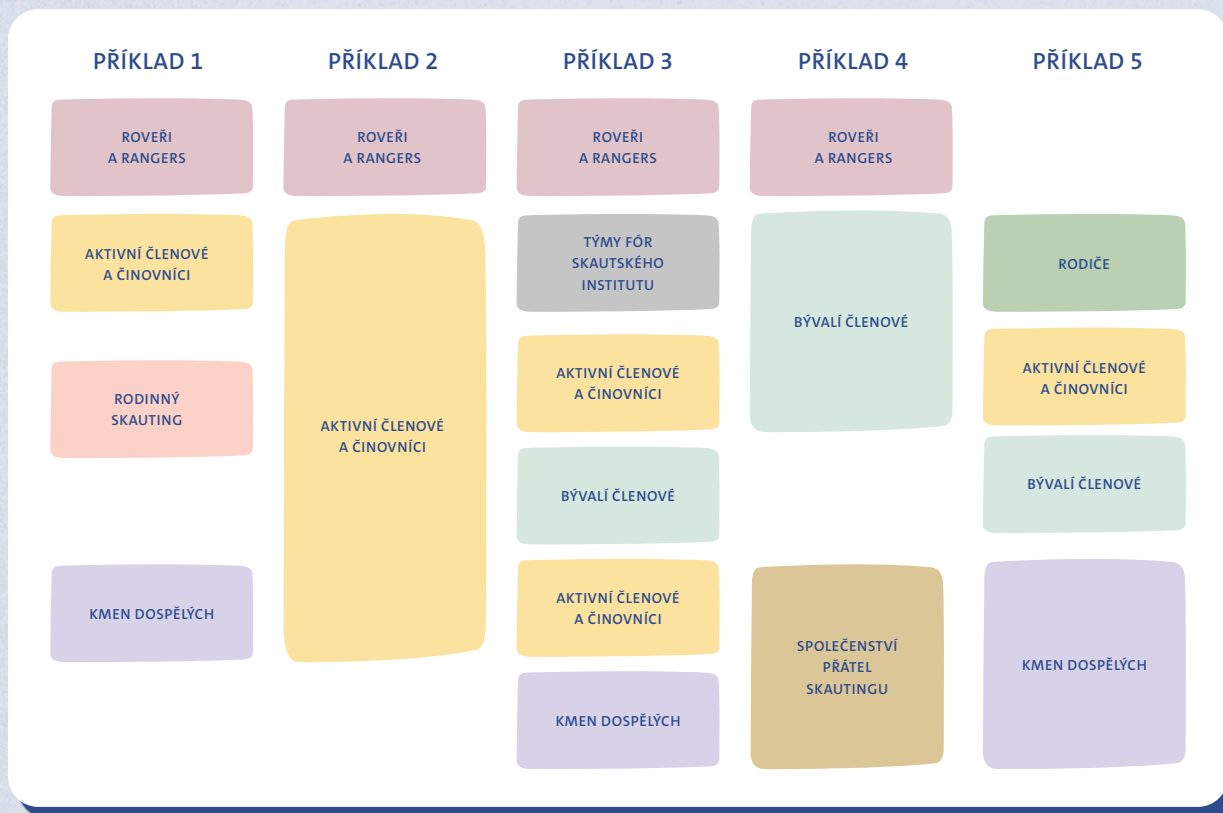
→ [Pomoc zvenčí aneb jak a proč budovat společenství přátel skautingu – Skautská křižovatka](#)

SKAUTSKÉ STEZKY MOHOU BÝT RŮZNÉ

Představených devět forem skautingu v dospělosti nemá žádné pevně dané pořadí. Různé životní příběhy a role představuje na pěti namátkových příkladech tento obrázek. Pořadí fází je různé, různá bývá i jejich délka či pauzy mezi nimi.

Tuto různorodost a celkový pohled na životní fáze je klíčové zohledňovat i při každodenním fungování oddílů a středisek, zejména mít na vědomí, že:

- předáním vedení oddílů ještě nemusí nic končit,
- pro zajištění dlouhodobého fungování střediska a pokrytí všech potřebných rolí a funkcí je dobré pečovat průběžně o vztahy s dospělými v různých formách zapojení a v různých fázích (ne)členství,
- naše úsilí mohou být v různé míře ochotni podpořit i lidé, kteří neprošli skautskou výchovou.

CO MŮŽEME DĚLAT JAKO STŘEDISKO

Středisko se snaží naplňovat v daném místě poslání Junáka – českého skauta a dospělí jsou k tomu nutně potřeba. Kromě péče a podpory pro ty, kteří zrovna vedou oddíly a středisko, je důležité nabízet dospělým v okruhu střediska pro ně vhodné možnosti uplatnění – a případně vytvářet nové. Udržování kontaktů s dospělými, kteří prošli oddíly střediska, a s těmi, kdo předali vedení oddílu či jiné funkce, je přínosné. Nabídnout na konci rovingu i později dospělým skautům další možnosti, jak zůstat skautem a udržovat kontakt s přáteli i v další životní etapě, může posílit skautskou komunitu a přinést další obohacení do života jednotlivců.

Zejména ve větších střediscích může udržování tohoto přehledu a podpora dospělých být náročnou prací, pro kterou má smysl ve středisku najít schopného člověka coby zpravodaje pro personalistiku, který tak může vedoucímu střediska výrazně pomoci.

→ [Zpravodajové pro personalistiku](#)

AUTOŘI: *Jakub Holobrádek - Učeň
pracovní skupina Náčelnictva pro dospělé*

SAZBA: *Anna Čaníková*

ILUSTRACE: *Marek Kulhavý*

FOTOGRAFIE: *Štěpán Hašek, 52. oddíl Medvědice, David Růžička, Skautský institut,
Jakub Kozák, Štěpán Hašek, Zuzana Havlínová, Medvědi Kašperské Hory,
Vojta Petr, Alois Holub, Lucie Horáková, Hana Opatřilová*